

← به همان اندازه که انسان‌ها مصرانه به مرور کردن گذشته و خاطرات خود پایبند هستند، در تخیل درباره آینده و فکر کردن به ابعاد مختلف آن اصرار می‌ورزند و یکی از مشغولیت‌های ذهنی‌شان آینده و اتفاقات احتمالی آن است. به همین دلیل است که در هنرهای مختلف، اعم از ادبیات، سینما، نقاشی، تئاتر و... آینده یکی از درونمایه‌های اصلی و پرطرفدار است. با رشد فزاینده سرعت تکنولوژی و پیشرفت‌های تکنولوژیکی این میل بیش از پیش تقویت شد و «علمی-تخیلی» تبدیل به یکی از ژانرهای پرطرفدار عرصه هنر شد. اما چرا این ژانر تا این اندازه محبوب است؟ چرا کارگردان‌های بزرگ، نویسندگان چیره‌دست و هنرمندان نامی دست به خلق آثاری می‌زنند که به پیش‌بینی آینده می‌پردازند و مخاطبانشان از چهار گوشه دنیا مشتاقانه این آثار را دنبال می‌کنند؟

مارک تودای، متخصص تحلیل محتوای سینما می‌گوید: «ژانر علمی و تخیلی و آثاری که به آینده مربوط است، بازتاب ذهن و اندیشه و تمایلات انسانی است و به دلیل کنجکاوی ذاتی انسان درباره آینده، این ژانر یکی از محبوب‌ترین‌ها در سینماست؛ این ذهنیت‌ها را نمی‌توان ارزش‌گذاری کرد و آن را خوب یا بد دانست. گاهی فیلمسازان از ژانر علمی-تخیلی استفاده

موجوداتی که در بعضی ویژگی‌ها شباهت زیادی به انسان دارند اما رنگ پوست، قدرت بدنی، نحوه صحبت کردنشان و... با آنها به طور کلی متفاوت است، فضایی‌هایی که در مدت زمان کوتاهی سیارات و کهکشان‌های دیگر را می‌پیمایند و گرداگرد هستی می‌چرخند، ابزارآلاتی که پیچیدگی‌شان در تخیلمان نمی‌گنجد و تنها شلیک سریع و بی‌نقص‌شان خیالمان را از بابت هر موجود مزاحم و اضافه‌ای در خط داستانی راحت می‌کند، سفر در زمان و شکستن بعدهای مرسوم فیزیک، اتومبیل‌های بدون سرنشینی که معلوم نیست با چه هدف و به چه مقصدی در آسمان در حال حرکتند و هزاران اتفاق و جزئیات ریز و درشت دیگر که نشان از این دارد، این فیلم‌ها را به آینده برده است. ژانر علمی-تخیلی به آینده اختصاص دارد و دریچه‌ای است که از آن می‌توان به سال‌های بعد نگرست.

در ستایش فیلم‌های
علمی-تخیلی

پل به فراسوی آینده

دارد هیچ ژانری مانند این ژانر حقیقت را در برابر چشمان مخاطبان عریان نمی‌کند. او می‌گوید: فیلم‌های علمی-تخیلی تنها درباره فضا، علوم ناشناخته، ابزارهای عجیب و پیشرفته نیستند؛ بلکه اغلب درونمایه آنها آغشته به احساسات و عواطف انسانی است که با رویکردی نقادانه سیستم سیاسی، دولت‌ها، وضعیت اجتماعی و اقتصادی و... را به چالش می‌کشند. فکر می‌کنید چرا بیشتر فیلم‌های علمی-تخیلی که درباره آینده ساخته می‌شوند پادآرمانشهری هستند؟ به این دلیل که آینده‌ای در برابر وضعیت کنونی ما گرفته‌اند و آنچه ما در این آینده می‌بینیم انعکاس وضع موجود است. فیلم‌های علمی-تخیلی درباره نژادپرستی، خودخواهی، میل افراطی به قدرت، برده‌داری، نسل‌کشی، بی‌توجهی به بهداشت عمومی، تغییرات آب و هوایی، ویروس‌های فراگیر و... هستند که سرخ هر کدام از آنها در دنیای امروز ما به وضوح قابل رؤیت است.

ماس اعتقاد دارد، اگر ژانرهای دیگر در لفافه و به طور تلویحی از قبح برده‌داری و میل افراطی به قدرت می‌گویند، فیلم‌های علمی-تخیلی جهانی را به تصویر می‌کشند که با خودخواهی گروه کوچکی از انسان‌ها به ورطه نیستی و نابودی کشیده شده است. او در این باره می‌گوید: زیبایی این ژانر در این است که دست کارگردان را باز می‌گذارد تا سفری بی‌چون و چرا به آینده کند و هر آنچه را که می‌خواهد به مخاطب بفهماند. کارگردان‌ها در این ژانر می‌توانند تابوها را بشکنند، به سراغ موضوعات مناقشه‌انگیز بروند، تاریخ را تحریف کنند، آینده را خلق کنند و به هزاران روش مستقیم و غیرمستقیم پیام خود را به گوش مخاطب برسانند.

ماس می‌گوید، فیلم‌های آینده محور فقط ژانر مورد علاقه‌اش در سینما نیست، بلکه این دسته فیلم‌ها خلافت‌ترین، تخیلی‌ترین و شورانگیزترین فیلم‌ها هستند که پس از عبور از هزارتویی دلهره‌آور، او را به دالانی از نور و انسانیت و شگفتی هدایت می‌کنند. پس از تماشای هر فیلم که آینده را برابر دیدگانش تجسم کرده، او تلاش کرده انسان بهتری باشد زیرا خوب می‌داند آینده بدون عشق و محبت، گورستانی یخ‌زده و تاریک خواهد بود. ■